

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-1224/17-E

Název	Speciální základní škola Heřmanův Městec
Sídlo	Masarykovo náměstí 46, 538 03 Heřmanův Městec
E-mail	zspmestec@seznam.cz
IČ	70879095
Identifikátor	600090817
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Nina Pilná
Zřizovatel	město Heřmanův Městec
Místo inspekční činnosti	Masarykovo náměstí 46, 538 03 Heřmanův Městec
Termín inspekční činnosti	18., 19. a 22. 1. 2018

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Speciální základní škola Heřmanův Městec (dále škola) vykonává činnost základní školy a školní družiny v souladu se zápisem v rejstříku škol a školských zařízení.

Kapacita školy je stanovena na počet 68 žáků, naplněnost školy v posledních letech průběžně klesala. V letošním školním roce se ve třech třídních kolektivech v době inspekční činnosti vzdělávalo malotřídním způsobem pouze 21 žáků (30% naplněnost).

Speciální škola umožňuje vzdělávání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP), které vycházejí ze zdravotního postižení nebo znevýhodnění různého stupně včetně kombinovaných vad. V závislosti na rozsahu mentálního postižení jsou vzdělávání podle příslušných školních vzdělávacích programů (dále ŠVP), žáci středně mentálně postižení podle ŠVP zpracovaného podle RVP pro obor vzdělávání základní škola speciální. Vzdělávání většiny žáků je podpořeno individuálním vzdělávacím plánem, kompenzačními pomůckami, pedagogickou intervencí a dále jsou do výuky zapojeni asistenti pedagoga.

Převážná většina žáků dojíždí z okolních obcí. Možnosti dopravního spojení jsou omezeny, což je zohledněno při tvorbě rozvrhu, plánování školních aktivit a zájmových činností. Začátek vyučování je stanoven na 7:35 h.

Je zřízeno jedno oddělení školní družiny (kapacita 12 žáků). Zájmové vzdělávání probíhá podle Školního vzdělávacího programu školní družiny, platného od 1. 9. 2017. V letošním školním roce je oddělení školní družiny naplněno na 100 %. Své zájmy mohou žáci rozvíjet v nabízených zájmových kroužcích (např. turistický, keramika). Úplata není dlouhodobě vybírána.

Stravování žáků je zajištěno prostřednictvím školní jídelny v místní základní škole.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Škola poskytuje vzdělávání a školskou službu v souladu se školským zákonem, nabídka odpovídá zápisu oborů vzdělání do rejstříku škol a školských zařízení. Jsou uplatňovány zásady rovného přístupu a vytvářeny vhodné podmínky pro vzdělávání žáků se SVP. Školní vzdělávací programy jsou v souladu s platnými Rámcovými vzdělávacími programy pro základní vzdělávání. Jsou realizovatelné vzhledem k podmínkám, ve kterých se vzdělávací proces uskutečňuje. Kontrole jejich naplňování přispívá vedení tematických plánů jednotlivými učiteli. Organizačními komplikacemi je provázen proces sestavování rozvrhu vyučovacích hodin vzhledem k rozdílným učebním plánům jednotlivých ŠVP a složení třídních kolektivů ze žáků několika ročníků, případně plnicích různé ŠVP.

Škola má pod vedením zkušené ředitelky stanovenou koncepční vizi fungování a rozvoje. Hlavním cílem je nabídnout žákům, respektive jejich rodičům, kvalitní vzdělávání se zajímavými aktivitami. Základní východiska pedagogické práce směřují k bezpečnému prostředí a pozitivnímu sociálnímu klimatu ve škole. Důraz je kladen mj. na ovládnutí strategie učení, samostatnost žáků, na vzájemnou vstřícnou komunikaci všech účastníků vzdělávacího procesu a rozvoj kladných mezilidských vztahů.

Pravidla k organizování činnosti školy jsou nastavena ve školním řádu a vnitřních předpisech, které umožňují bezproblémový průběh vzdělávání. V některých dokumentech školy a školní družiny byly shledány dílčí formální i věcné nedostatky, které byly odstraněny v průběhu inspekční činnosti. Kontrolní a hospitační činnost je prováděna, ale s menší důsledností, což způsobilo dílčí nedostatky v plnění pracovních povinností třídního učitele.

Vzhledem k velikosti školy je vnitřní informační systém založen zejména na osobním jednání pedagogických pracovníků. Důležité pokyny a informace ředitelka vyvěšuje ve sborovně. Záznamy z pedagogických rad a pracovních porad vypovídají o řešení organizačních a pedagogických záležitostí vzdělávacího procesu. Úzká spolupráce je navázána se zákonnými zástupci žáků, často založená na každodenním kontaktu.

Vzdělávání zajišťují čtyři pedagogické pracovnice včetně ředitelky, pět asistentek pedagoga (každá na 0,5 úvazku) včetně vychovatelky školní družiny (0,5 úvazku).

V současné době je pedagogický sbor odborně kvalifikovaný vyjma jedné asistentky pedagoga, která zahájila studium příslušného kurzu. Rezervy však byly shledány v absenci specializačního studia výchovného poradce, metodika prevence a správce ICT. Další vzdělávání pedagogických pracovníků probíhá podle plánu, který byl zpracován v souladu s potřebami školy a individuálními profesními zájmy vyučujících. K rozvoji odborných znalostí a dovedností průběžně dochází v oblastech logopedické péče, muzikoterapie, rozvoje komunikačních a sociálních kompetencí, prevence rizikového chování a dalších.

Ke zvýšení úrovně materiálních podmínek vzdělávání přispěla např. inovace vybavení keramické dílny, položení nových podlahových krytin, modernizace školní dílny apod. Byly zakoupeny či předplaceny další programy do softwarů, pořízen dataprojektor s plátnem, rozšířen fond pomůcek pro výuku zeměpisu, anglického jazyka a další. Slabým místem je nedostatek interaktivní didaktické techniky. Prostorově stísněné třídy poskytují pouze omezené možnosti k různým metodám a formám školní práce, pro žáky se SVP znamenající určité omezení rozvoje a seberealizace.

Vyhovující a příjemné materiální podmínky má herna školní družiny v podkrovních prostorách budovy. Žáci mají možnost odpočinku i realizace různých činností, (např. práce na počítači, rukodělné nebo výtvarné práce) ve vytvořených zónách. Hry, stavebnice, výtvarný materiál nebo knižní tituly žákovské knihovny byly k dispozici v přiměřeném množství.

Výchovné poradenství po odchodu kvalifikované výchovné poradkyně dočasně zajišťuje ředitelka. Funkční provázanost s oblastí prevence rizikového chování umožňuje zachytit případný signál nežádoucích jevů v chování žáků. Aktuálně byl řešen případ neomluvených hodin jednoho žáka. Jsou zajišťovány odborné besedy a přednášky, je navázána spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a dalšími subjekty, které nabízejí žákům odborné služby.

Škola se zabývá problematikou úrazovosti, žáci jsou průběžně poučováni o zásadách bezpečného chování a prevenci úrazů. Jejich četnost je nízká, převažují drobnější úrazy.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Organizace činnosti školy byla v souladu s právními předpisy a reagovala na aktuální potřeby vzdělávacího procesu a diagnózu zdravotního postižení žáků. Rovnost příležitostí ke vzdělávání zabezpečovala škola v souladu se SVP jednotlivých žáků.

Vzdělávací proces byl zpravidla dobře připraven, učitelky stanovovaly výukové cíle přiměřené věku, míře a hloubce zdravotního postižení a individuálním schopnostem a možnostem žáků. Výuka probíhala ve třídách se spojenými ročníky, což přinášelo vysokou náročnost přípravy a vedení vzdělávacího procesu, místy i snížení efektivity vzdělávání. Dané situace bez přímého působení vyučujících na žáka byly částečně kompenzované činnostmi asistentek pedagoga. Učitelky zohledňovaly dosavadní schopnosti, dovednosti a vědomosti žáků včetně jejich momentálního zdravotního stavu. Ověřovaly pochopení zadaných úkolů, na jejich splnění poskytovaly žákům dostatečný časový prostor. Převládala příjemná atmosféra se zájmem žáků o výuku, komunikace vyučujících a asistentek pedagoga se žáky byla přívětivá. Vzděláváním průběžně prolínala pozitivní motivace žáků s častým oceňováním jejich dílčího úspěchu a pokroku. Frontální činnosti byly často střídány individuální prací. Do výuky byly vhodně zařazovány pohybové a relaxační aktivity. Pro žáky s výraznějšími problémy ve verbální komunikaci nebo s diagnostikovanou poruchou autistického spektra byly jako komunikační prostředek

využívány piktogramy a další specifické symboly, vyhovující konkrétnímu žákovi. Zařazením mezipředmětových souvislostí bylo učivo propojeno s reálným životem, což žáky aktivizovalo a motivovalo k další práci. Docházelo k rozvoji zejména sociálních a komunikativních kompetencí.

Zeměpisné učivo bylo prezentováno prostřednictvím nástěnné mapy, obrazového materiálu a ukázkou přečtenou žákem. Ve výuce českého jazyka dominoval nácvik mluveného projevu prostřednictvím metodiky správného dýchání, výslovnosti a intonace. Bylo využito zrcadlo, peříčka a další názorný materiál, což zvyšovalo efektivitu výuky. Cílem výchovy k občanství bylo praktické ověření postupu s využitím dosud získaných informací pro pořízení úředních dokladů (občanský průkaz, cestovní pas apod.). Žáci ve dvojicích bezproblémově vyhledali příslušné webové stránky a dovedli popsat praktické kroky při realizaci. Nechyběly konkrétní ukázky dokladů. Oblíbený předmět pracovních činností přinesl žákům uspokojení nad manuální tvorbou originálního výrobku. Negativním zjištěním bylo však opomenutí diferenciací učiva, žáci rozdílných ročníků zhotovovali zcela stejný výtvarný výrobek. Hodiny matematiky žáky zdokonalily v početních dovednostech, v tempu zvládnutí matematických příkladů a úloh.

Ke zdravému životnímu stylu žáků přispívají nejen pohybové aktivity provozované v rámci tělesné výchovy, ale i obohacování vzdělávání o témata, např. režim dne, upevňování kladného vztahu ke svému tělu, seznamování s různými životními styly s ohledem na stravování, soužití ve větším společenství, vliv reklamy a médií, jak předcházet vzniku poruch příjmu potravy, poskytování první pomoci.

Učitelky průběžně hodnotily žáky převážně slovně, nevyužívaly však širší škálu motivujících forem hodnocení. Příležitost ke zkvalitnění vzdělávacího procesu byla konstatována v častějším zařazení sebehodnocení, ve využití vzájemného hodnocení žáků v případech, kdy jim to jejich mentální úroveň umožní. V organizaci vyučovacích hodin bylo místy opomíjeno shrnutí zásadních poznatků a fixace učiva. Podpůrná opatření realizovaná prostřednictvím asistentek pedagoga výrazněji zlepšila podmínky vzdělávání žáků se SVP. Bylo podpořeno nejen jejich soustředění na vzdělávací aktivity, ale také zapojení do kooperativních činností. Spolupráce asistentek s pedagogy vykazovala prvky průběžného zkvalitňování vyučovacích procesů.

Činnost školní družiny byla rozmanitá, realizované odpočinkové i pohybové aktivity vycházely ze vzdělávacího obsahu. Při výtvarné činnosti v herně byli žáci vedeni vychovatelkou, otevřeně mezi sebou komunikovali a dokázali spolupracovat. Pravidelná zájmová činnost je doplňována výlety, pořádáním karnevalu nebo vánoční besídkou spojenou se spaním ve škole. Ve školní družině panovala příjemná a dostatečně podnětná atmosféra.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Výsledky vzdělávání žáků učitelky průběžně zjišťují vlastními hodnoticími nástroji, využívají speciálně pedagogickou diagnostiku včetně motivačního hodnocení, které probíhá slovní formou. Proces hodnocení žáků je dále soustavně podporován vedením žákovských portfolií, dokumentující rozvoj dovedností, schopností i postojů. V rámci prevence školní neúspěšnosti škola nabízí konzultace, v rámci projektu doučování, případně zprostředkování intenzivnějšího kontaktu se školským poradenským zařízením v rámci poskytnutí speciálně pedagogické a psychologické intervence.

Celkové hodnocení výsledků vzdělávání žáků v posledním uzavřeném klasifikačním období odpovídalo pozitivnímu trendu žáky spíše motivovat k dalšímu učení. Z 26 žáků ve školním roce 2016/2017 jich 9 prospělo s vyznamenáním a 17 prospělo. Bylo uděleno 11 pochval, tři napomenutí třídního učitele a dvě důtky ředitelky školy. Kázeňská opatření jsou udělována spíše ojediněle, škola více využívá pozitivní hodnocení chování žáků a oceňuje formou pochval např. jejich reprezentaci školy v různých soutěžích, práci v zájmových kroužcích apod. Neomluvené hodiny nebyly v loňském školním roce zaznamenány. Zákonní zástupci jsou zpravidla informováni o výsledcích vzdělávání svých dětí, zejména prostřednictvím notýsků, třídních schůzek, osobním kontaktem s vyučujícími, telefonickými rozhovory, případně e-mailovou korespondencí. Výjimečně byl zjištěn nedostatek v záznamech hodnocení výchovných předmětů do žákovských knížek. Rovněž byly konstatovány dílčí rezervy v průběžném využívání IVP a jeho hodnocení pro kvalitní průběh vzdělávání žáků se SVP.

Mezi kladné výsledky vzdělávání patří rozvoj tvořivosti, motoriky, pohybových a pracovních dovedností, zapojení žáků do mimoškolních aktivit a soutěží (např. spolupráce s vysokou školou a grantový projekt *Výroba řízených modelů*, *Dopravní soutěž mladých cyklistů Pardubického kraje*, *Čtenářský klub*, realizace projektu v doučovacích činnostech a další). Důraz je kladen mj. na environmentální výchovu (projekt *Země – náš domov*) a další projektovou činnost, podporující všestranný rozvoj osobnosti žáků. Nejlepší zpětnou vazbou pro pedagogy je pak nalezení vhodného uplatnění pro žáka po ukončení školní docházky a jeho začlenění do běžného života.

Škola dobře spolupracuje se zřizovatelem, který se významnou měrou podílí na zajištění a zkvalitňování zejména materiálních a finančních podmínek pro vzdělávání. Prostřednictvím cíleně rozvíjené kooperace s dalšími partnery (školská poradenská zařízení, Policie ČR, odbor sociálně právní ochrany dětí, kulturní, sportovní a další subjekty, místní spolky, instituce i jednotlivci) škola během školního roku vzdělávací proces plánovitě doplňuje tematicky souvisejícími výlety, exkurzemi, kulturními vystoupeními, ekologickými a sportovními aktivitami, dopravní výchovou, účastí v soutěžích stejného typu škol a dalšími akcemi. Výše uvedené akce a partnerské spolupráce efektivně přispívají ke komplexnímu rozvoji žáků se SVP. Škola se úspěšně prezentuje prostřednictvím mediálních příspěvků.

Závěry

a) Hodnocení vývoje

- průběžně klesá počet žáků školy,
- úroveň materiálních podmínek školy se zvyšuje,
- pedagogický sbor je odborně kvalifikovaný vyjma zajištění specializačních činností,
- pokračuje úspěšná prezentace činnosti školy.

b) Silné stránky

- naplňování koncepčního záměru rozvíjet školu na základě vzájemné partnerské komunikace žáků a pedagogů a tvorby bezpečného školního klimatu,
- účinná podpora žáků s potřebou podpůrných opatření,
- spolupráce s vnějšími partnery, projektová činnost, obohacující vzdělávací proces,

- kvalitně fungující školní družina jako bezpečné a partnerské místo pro žáky s využitím širokého spektra výchovně-vzdělávacích strategií.

c) Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- prostorově stísněné třídy bez možnosti vytvořit žádoucí výukovou a relaxační zónu pro zpestření a vyšší efektivnost výuky (koberec, podložky apod.),
- třídy nejsou vybaveny interaktivní didaktickou technikou jako prostředek vizualizace a fixace učiva,
- chybějící specializace v oborech výchovného poradenství, prevence rizikového chování a správce ICT,
- rezervy v monitorování a kontrole vzdělávacího procesu, kontrolní systém nefunguje systematicky,
- v rámci možností žáků chybějící vzájemné hodnocení a sebehodnocení, nižší úroveň v organizačním uspořádání vyučovacích hodin.

d) Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- zkvalitnit kontrolní systém a úroveň vedení dokumentů školy,
- zvýšit úroveň vzdělávacího procesu se zaměřením na hodnocení a sebehodnocení žáků a organizační uspořádání vyučovacích hodin,
- zkvalitnit vzdělávání prostřednictvím interaktivní didaktické techniky.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká opatření byla přijata.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina, ze dne 25. 9. 2000 ve znění dodatků č. 1 - 5
2. Rozhodnutí Krajského úřadu Pardubického kraje čj. 1755/200, ze dne 4. 8. 2000, s účinností od 1. 8. 2000
3. Rozhodnutí MŠMT o změně v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení, čj. MSMT-23731/2016-3, ze dne 1. 9. 2016, čj. 29 271/2010-21, ze dne 7. 12. 2010, čj. 14 856/2007-21, ze dne 5. 6. 2007
4. Potvrzení ředitelky školy ve funkci ze dne 6. 6. 2012, s účinností od 1. 8. 2012
5. Výroční zpráva o činnosti školy, školní roky 2015/2016 a 2016/2017
6. Školní matrika, školní rok 2017/2018
7. Školní řád, s platností od 12. 6. 2017

8. Pravidla hodnocení výsledků vzdělávání žáků, platná od 1. 9. 2016
9. Vnitřní řád školní družiny s účinností od 3. 9. 2017
10. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání, s platností od 1. 9. 2017
11. Školní vzdělávací program zpracovaný podle RVP pro obor vzdělávání základní škola speciální, s platností od 1. 9. 2011
12. Školní vzdělávací program zpracovaný podle RVP pro základní vzdělávání upraveného pro žáky s lehkým mentálním postižením, 2. verze, s platností od 1. 9. 2009
13. Školní vzdělávací program pro školní družinu ve znění dodatku č. 1, s platností od 1. 9. 2016
14. Třídní knihy, školní roky 2016/2017 a 2017/2018
15. Přehled výchovně vzdělávací práce školní družiny a zápisní lístky, školní roky 2016/2017 a 2017/2018
16. Roční plán školní družiny, školní rok 2017/2018
17. Rozvrhy hodin tříd a učitelů, školní rok 2017/2018
18. Zápisy z jednání pedagogické rady, školní roky 2016/2017 a 2017/2018
19. Zápisy z jednání provozních porad, školní roky 2016/2017 a 2017/2018
20. Personální dokumentace pedagogických pracovníků, školní rok 2017/2018
21. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, školní roky 2016/2017 a 2017/2018
22. Dokumentace žáků se SVP, školní rok 2017/2018
23. Minimální preventivní program pro školní rok 2017/2018
24. Dokumentace výchovného poradenství
25. Dokumenty vztahující se k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Eva Škodová, školní inspektorka

Mgr. Eva Škodová v. r.

Mgr. Bc. Jaroslava Zemánková, školní inspektorka

Mgr. Bc. Jar. Zemánková v. r.

Bc. Dagmar Masopustová, kontrolní pracovnice

Bc. Dagmar Masopustová v. r.

V Pardubicích 15. 2. 2018

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Nina Pilná, ředitelka školy

Mgr. Nina Pilná v. r.

V Heřmanově Městci 16. 2. 2018